

an die Spitze von Kurzsichtigen zu treten." Iz take kolobocije, in če pride tudi iz prinčevih ust, je razvidno, da govornik niti programa „mladih“ ne pozna. Ravno „mladi“ so najinteligentnejši učitelji, ki vedno hrepene po lastni višji naobrazbi.

Značilno je, da se klerikalei „mladih“ bolj boje nego hudič križa. Ako učitelji kritikujejo tudi poslance, so že izdajice, narodni herostrati in Bog ve kaj, kakor renčita „Slovenski Gospodar“ in „Slovenec“. Tedaj samo klerikalci imajo patent, da smejo svoj nos v vsako stvar vtikati in še v konsumih „firtahe“ meriti. „Učit. Tovarisa“ z vsem kričanjem ne ugonobite, ker ga lahko učitelji sami naročujejo, „Slovenski učitelj“ pa ima svoje naročnike v ogromni večini le v farovžih.

Deželni zbor kranjski je sklenil zakon o učiteljskih pokojninah, ki je najugodnejši v Avstriji. Kranjskim učiteljem je čestitati. Primorski tovariši dobe baje po 100 gld. večjo plačo. Ni dosti, zato treba vedno trkati, in sicer radikalno. Štajerski deželni zbor je zavrgel vse prošnje učiteljstva radi odprave tajne kvalifikacije in presnove disciplinarnega postopanja, ker je deželni šolski svet izjavil, da tega ne potrebuje. Verjamemo! Nemški poslanci, liberalni, nacijski in klerikalni pa so pokazali, da so jim učiteljske težnje deveta briga. Nemški učitelji bodo gotovo še našli priliko, da jim povedo svoje mnenje v brk. Brrr! Edini poslanec dr. Buchmüller se je pote goval za peticije. Čast mu!

Nedavno je Kržič bljuval klerikalni žolč na „Učit. Tovarisa“ v učiteljsku ter kandidate slovesno pozval: „Kdor je zato, da se „Uč. Tov.“ več ne sprejema, naj vstane“. Toda kako razočaranje! Nihče ni vstal! Taka moralna zaušnica mora biti zelo neljuba puhloglavemu fanatiku. In takšen mož je član dež. šolskega sveta?! Tužna nam majka!

Rešetar.

Dopisi.

Kranjsko.

Iz Krškega. (Šolski prijatelj.) V Krškem je umrl po kratki pljučni bolezni spoštovani gospod župnijski upravitelj Ivan Knavs v 72. letu svoje starosti. Blagi pokojnik je bil velik šolski prijatelj, ki je vestno skozi 32 let opravljal šolski verski pouk po 14 ur na teden, ne da bi ene ure zamudil. Kako je bil učiteljstvu in šoli naklonjen, o tem izpričuje ta okoliščina, da je on sam v prvi vrsti znano bogato rodbino Hočvarjevo svoje dni nagovarjal, da je sezidala in podarila veliko poslopje za ljudsko in meščansko šolo v Krškem. Dokler pa tega poslopja ni bilo, vzel je bil sam pod svojo streho, namreč v župnišče, nekaj šolskih razredov in učiteljev. Prizadevanje novih šolskih zakonov je odobral, zagovarjal rad učitelje in pospeševal šolski pouk s tem, da je rad zahajal k učiteljskim konferencijam, rad učitelje supliral in imel n. pr. učitelje in učence tako rad, da je svoje dni mesto učiteljev še telovadbo učil. Na stanovanje je n. pr. tudi zelo rad učitelje jemal. Kako priljubljen je bil, je kazal njegov pogrebni izprevod, katerega se je vdeležila vsa šolska mladina z učiteljstvom, 32 duhovnikov, meščanska garda, požarna bramba ter druge korporacije in obilo meščanov. Vsi pač žalujemo po njem, zlasti ker je bil tako hitro iztrgan iz naše srede.

Tolaži nas, da se enkrat vidimo nad zvezdami.

Z Notranjskega. O okr. učit. konferenciji logaškega okraja, ki se je vršila dne 7. vel. travna, poročamo ob kratkem sledeče:

G. predsednik, c. kr. okr. šol. nadzornik, pozdravi navzoče, se spominja v krepkih besedah našega svetlega vladarja, ki bode to leto slavil sedemdeseto leto svojega življenja, omenja dalje smrt dveh tovarišev, namreč nadučiteljev Iv. Kernea in Iv. Poženela, ter predstavi slednjič v okraj došle nove učne osebe. Svojim namestnikom imenuje g. P. Repiča-Unec.

Iz obširnega nadzornikovega poročila je odsevala nekaka obča zadovoljnost. Pouk se je vršil povsod po priznanih pedagoških pravilih in dosegli so se večinoma jako dobri uspehi. V podrobnosti tega poročila se ne bomo spuščali, ker ne sodi v ta list.

G. predsednik je dalje omenjal razne odloke višjih oblastij, ki so pa itak znani vsem „Učit. Tovarisa“ čitateljem.

Omenitve vreden je pa sklep stalnega odbora, da se naj vsako leto napravi nekaka razstava pismenih in risarskih izdelkov povodom vsakoletne konferencije.

Jako jasno in temeljito je raztolmačil referent g. J. Benedek-Planina v zadnji številki „Učit. Tovarisa“ objavljeni ukaz naučnega ministrstva o statističnem izkazu.

Iz poročila knjižničnega odbora posnamemo, da je imela knjižnica 454.55 gld. dohodkov in 443.57½ gld. stroškov. V nakup so se priporočali skoro vsi slovenski za knjižnico primerni književni pojavi.

Kot pregledovalca računov sta bila voljena gg. A. Sežun-Rovte in L. Božič-Žiri.

Gdč. Evg. Pehani, gg. Jos. Turk, M. Pin, Iv. Šega-Dol. Logatec in L. Pinčuh-G. Logatec tvorijo novo izvoljeno komisijo okraj. učit. knjižnice.

V stalni odbor se izvolijo gg. J. Benedek-Planina, P. Repič-Unec, H. Likar-Grahovo, J. Turk in Iv. Šega-Dol. Logatec.

Edini nasvet je bil stavljen od knjižničnega odbora, da se naj odpravi vplačevanje 1/2% za okraj. učiteljsko knjižnico.

Ker smo že ravno pri nasvetih, ne moremo zamolčati, da naš visoki c. kr. dež. šol. svet že dve leti ni rešil pri okraj. učit. konferenciji stavljenih raznih predlogov. Ne vemo, ali se visoki c. kr. dežel. šol. svet tako malo zanima za razne okraj. učit. konferencije, ali se sploh noče ozirati na izražene želje podrejenega mu učiteljstva.

Koncem konferencije se zahvali g. predsednik vsem prisotnim za pazljivo vdeležbo in tako tudi vsem referentom ter jih pozove, da zakličejo slavo najvišjemu zaščitniku šolstva. Člani se vsi navdušeno odzovejo ter zapojejo stoji avstrijsko himno.

Skoro nobeno oko pa ni bilo brez solzá, ko se je poslovil po sklenjeni konferenciji od nas naš ljubljani starosta g. tovariš Drag. Dermelj-Cerknica. Tresočega glasu je omenjal, da misli s 1. vinotokom stopiti v stalni pokoj in da je to njegova zadnja konferencija v dolgi dobi 40. let, katere se še vdeleži kot aktiven učitelj. Opominjal nas je, da bodimo vedno trdno združeni in da bodimo vedno to, kar smo, namreč učitelji mladine in naroda. Zbor mu navdušeno, a ginjen iz dna src zakliče: Na mnoga leta! — S tem je bila sklenjena konferencija.

Po konferenciji je moralo zadostiti zbrano učiteljstvo ukazu c. kr. dežel. šol. sveta ter voliti dva zastopnika v c. kr. okraj. šol. svet. Izmed 50 glasov sta bila izvoljena

z večino glasov stara dva zastopnika gg. P. Repič-Unec in H. Likar-Grahovo.

—e—

Istra.

Naši zastupnici. Da je našim klerikalnim zastupnicima u istinu stalo do dobrostanja učitelja, oni bi bili našli načina kako i gdje da sabor bude sazvan i da tim bude prihvaćena zakonska osnova o poboljšanju učiteljskih plaća. Ali jer oni ne pojme nevolje tužnih učitelja, dali su se u štrajkovanje i tako sabor nije sazvan a mi radi njihovih hira, prazna želudca iščekivamo poboljšanje našeg stanja, poboljšanje koje neće nadoći niti kroz cijelu ovu godinu a sve radi njihove krivnje. Ovo bi učitelji imali zapisati za uho.

Da bi barem ti naši zastupnici nastojali, da naše bogatije općine kao n. p. Pazin, Kastav itd. daju izdašne potpore učiteljima do uredjenja njihovih plaća. Ni to! Neka se ugledaju u Puljsku općinu. Eto općinsko zastupstvo u Pulu u svojoj sjednici 4. maja povisujući plaću jednoj podučiteljici izrazilo se vrlo sočutno o učiteljima. Tako zastupnik Koffiasch kaza, da nema prezrenije službe do učiteljske i da oni parija trpe nepravедno i nezastuženu nevolju. „Istina je“ reče „da pokrajina ustanovljuje plaću učiteljima, ali to ne priječi da općine mogu istima dijeliti podpore“. U tu svrhu učinio je konkretan predlog, što je zastupstvo jednoglasno prihvatilo. Veoma sučutno o učiteljima govorio je i zastupnik dr. Glezer, koji je ujedno i deželni poslanec. Rekao je, da njegova stranka nije kriva što sabor nije sazvan i što zakonska osnova o učiteljskim plaćama nije već sankcionirana. A naši zastupnici?

Predgovor na dopise iz Istre. Slavno uredništvo „Učiteljskog Tovariša“ molimo da blagoizvoli otisnuti u dojučem broju lista sliedeći predgovor na dopise iz Istre:

Kako učimo u zemljopisju Istra je dio austrijskoga Primorja, sastavljena iz poluotoka i tri veća otoka i nekoliko otočića, a razdijeljena na 6 kotarskih poglavarstva. Začudo nam je da se ovaj broj podudara sa brojem „vrljih sotrudnikov“ lista. Da je slavno uredništvo lista izjavilo u kojih su to kotarih ili svaki put kad je otisnulo dopis iz Istre navelo iz koga je kotara pisan, nebi nam danas trebalo misliti, gdje se u Istri nalazi osoba štono slovenskomu dopisniku prevadja dopise u hrvatski jezik, a još bi nam lasnije bilo prosuditi, sa koje li strane vjetar duha. Reći će se: ne tko? no što? Nu to nije uvijek umjestno, pa ni uvom slučaju.

Medjutim mu poručujemo: naš je korak stalan, a san sladak — a koliko je istine i realnosti u njegovih dopisih pokazat će budućnost — progovoriti će celokupno hrvatsko učiteljstvo Istre. U kojoj formi, nek se ustrpi.

Ne zahtjevamo — no dopisnik, ako je delija na mejdanu, a ne iza busije, nek izadje na vidjelo, jer ga inače unapried smatramo samo plaćenikom lista, odmetnikom roda il slugom u službi nevidive ruke, koja ne miruje no gleda na svaki način, da nas zavadi, a to je jasno ko bieli dan i svaki hrvatski učitelj u Istri to vidi — zato prijatelju pamet u glavu!

Društveni vestnik.

Kranjsko.

„Kranjsko učiteljsko društvo“ bo zborovalo v četrtek, dne 7. rožnika t. l. ob 10. uri v Tržiču po nastopnem vzporedu: 1.) Nagovor predsednikov. 2.) Poročilo tajnikovo. 3.) Poročilo blagajnikovo. 4.) Volitev 3 pre-

gledovalcev računov. 5.) Razgovor o dopisu „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“, da se odpravijo krajni šol. nadzorniki in se vzame krajnim šol. svetom pravica sestavljanja ternopredlogov. 6.) Posameznosti; a) iz vprašalne skrinjice, b) posamezni predlogi. 7.) Volitev novega odbora. 8.) Petje.

Tovariši in tovarišice, čas je, da se začnemo polnoštevilneje vdeleževati naših zborovanj, da čim bolj pokažemo našo solidarnost, pa trdno organizacijo.

Na veselo snidenje tedaj v Tržiču!

Odbor.

Pedagoško društvo v Krškem je dne 3. vel. travna t. l. zborovalo v Št. Jerneju na Dolenjskem. Vsled deževnega vremena je bila sicer le pičila vdeležba, a vključ temu pri zboru in obedu vesela živahnost. O Slo m š k u je govorila gospodična učiteljica Pavlina Rusova iz Vel. Doline v veliko zadovoljnost poslušalcev, v katerih imenu jo je gospod predsednik Iv. Lapajne naprosil, da bi svoj govor v „Popotniku“ priobčila. Slednji je na to razpravljaj o spisu „Učiteljski pravnik“ in učit. pravnih razmerah sploh, o čemer se je vnel živahen razgovor. Na predlog g. Rupnika je društvo izvolilo svojega ustanovnika in prvega predsednika ter največjega društvenega dobrotnika, g. nadučitelja Franca Gabrška v Ljubljani, svojim častnim članom. „Pedagoško društvo“ se je tudi izreklo, da bi se vse pravice, katere imajo krajni šolski sveti, izročile domačim učiteljskim konferencijam.

Štajersko.

Ptuj. Učiteljsko društvo je zborovalo dne 5. malega travna. G. predsednik Šorn pozdravi navzoče ter izrazi veselje vsled povoljnega obiska, obenem poudarja, da je ugoden obisk zborovanj že dlje časa. — Društvu pristopi tovarišica Angela Milčinski.

Dopis „Štajerske Zaveze“ z ozirom na določila, ki jih je ukrenila Zaveza o priliki zborovanja v Voitsbergu, interpretira društvo v ravno istem smislu. V naslednjem je podal tajnik društva v reševanju svoje naloge princip, ki ponuja možnost, lahkim potem doseči popolno enakost v pisavi. G. Kitek predlaga, da se naj naše društvo ne smatra kompetentnim o novem načinu pisave definitivno izreči, marveč naj stalni odbor podavatelja Frasa naprosi, da bo pri letošnji urad. učit. konferenciji o tej stvari še enkrat razpravljaj. Predlog je bil sprejet, vsled česar bode društvo posredovalo, da pride predmet zopet na razgovor.

Društvo se zedini zastran izleta s predlogom predsednikovim, stopiti v dogovor z učit. društvoma „Slovenska Bistrica in Maribor“ v svrhu prirejanja skupnega izleta.

Iz Konjic. Konjiško učiteljsko društvo je zborovalo dne 1. sušca t. l. v Konjicah. Navzočih je bilo sedemnajst udov. Predsednik g. Brinar nas z jako prisrčnimi besedami, žal, da zadnjikrat, pozdravi; posebe še pozdravi gospo Kokotovo, ki se je vdeležila zborovanja kot gost, ter novovstopivšega uda, g. Zupančiča-Skomre. Nadalje se spomni bridke izgube, ki je zadela gdč. Bezljaj, umrl ji je namreč oče; v znak sožalja vstanejo navzoči. Predsednik omeni tudi vpokojenje g. nadučitelja Antona Arzenška-Stranice, ter mu želi, da bi še mnogo let srečen, zdrav in v miru užival svoj zaslužen pokoj.

Preide se k dnevnemu redu:

I. Zapisnik zadnjega zborovanja se prečita in odobri.

II. Nabiralna pola podružnice Gradec „Lehrerhausvereine“, v kateri se vabi na nabiranje za dijaško kuhinju v Gradcu, se vrne nepopisana. — Dopis, v katerem tiskar Henrik Grant vabi na naročbo knjige „Diesterwegs Himmelskunde“ se vzame na znanje. — Predsednik prečita dopisnico, s katero g. Cmerešek-Loče javi, da izstopi iz našega društva ter da je pristopil novosnujočemu se društvu v Konjicah, ker „upam, da bom tam našel vsaj enega jungovca“. Vzame se na znanje brez opomnje.

III. Na to nam poda g. predsednik kratek pregled gibanja med učiteljstvom južnoštajerskim od zadnjega zborovanja našega društva do danes. On imenuje to dobo nekako dobo „Sturm und Drang“, ker je res bilo gibanje nenavadno živahno, bliskali so se „uma svetli meči“,